

MINERALHANDEL

For bare få år siden tok de fleste amatørgeologer og NAGS-medlemmer skarp avstand fra kjøp og salg av mineralstuffer, men mange fant etter en tid ut at i det minste byttevirksomhet var nødvendig for å skape bredde i mineralsamlingen, og enkelte gikk så langt som til å kjøpe en mineralstufn nå og da. Også blant profesjonelle geologer har det vært sterke motforestillinger mot kommersielle interesser i forbindelse med mineraler og mineralsamling, selv om enkelte i faggeologenes egne rekker selv har mineralhandel på samvittigheten. På mange måter var

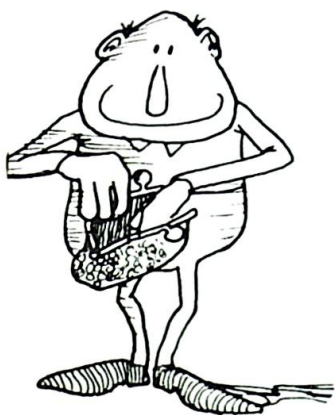
det en tid fra ca. 1970 og utover da en sterkt puritansk holdning gjorde seg gjeldende både blant amatører og faggeologer. I tiden før var disse spørsmål mindre betent, og den som undersøker nærmere vil finne ut at mineralhandel har vært drevet i Norge i mer enn 150 år og i perioder i meget større omfang enn i dag.

Årsakene til de sterke reaksjoner mot mineralhandel blant amatører og fagfolk for noen få år siden er sikkert mange. Utviklingen i resten av Europa - spesielt i Tyskland og i USA, har vært meget sterk på dette området de siste 10-15 år og med flere samlere og generelt bedre økonomi ble det skapt et større marked for mineralstoffer, og prisene steg kraftig.

Dette medførte at også norske mineralforekomster ble gjenstand for utvinning av stoffer i regi av utenlandske eller norske mineralhandlere - men bare med sikte på det utenlandske mineralmarked. Ofte foregikk dette uten grunneierenes tillatelse og både norske museumsmyndigheter og den voksende skare av norske amatørgeologer følte dette som en sterk trussel mot sin egen virksomhet. En slik reaksjon mot ukontrollert kommersiell utnyttning av norske mineralforekomster har vært både forståelig og riktig. Men reaksjonene har til tider vært for sterke, og den generelle mistenkeliggjøring av all mineralhandel har også rammet de som har drevet denne virksomhet på en fullt ut redelig og forsvarlig måte. Dessuten har det ofte vært helt urealistiske forestillinger både blant faggeologer, samlere og grunneiere om mengden og verdien av de mineralstoffer som har funnet veien fra norske forekomster til det internasjonale mineralmarked.

Det er en glede å kunne konstatere at det er i ferd med å komme et mer realistisk syn på mineralhandel både blant norske amatørgeologer og museumsmyndigheter. Samtidig er det i ferd med å bli mer ordnede avtaler mellom mineralhandlere, samlere og grunneieren som selvfølgelig tilkommer sin del av den verdi som hentes ut fra en mineralforekomst på hans grunn. Når det gjelder stoffer fra utenlandske forekomster, er det også blitt klart for de fleste at man vanskelig kan bygge opp en samling uten å akseptere at mineralstoffer omsettes på kommersiell basis i utlandet. Både samlere og museer må ty til kjøp av stoffer eller bytte med mineralhandlere hvis de ønsker stoffer av mer ettertraktede utenlandske mineraler i sine samlinger. I forhold til salg og kjøp av norske mineraler er nok meningene fortsatt delte. Imidlertid er det flere norske mineralhandlere som driver salg og kjøp av mineral-

stoffer, som på helt lovlig måte er utvunnet fra norske forekomster, og dette er noe man bare må akseptere. For å kunne bevare gode mineralstoffer i norske samlinger (private eller offentlige), må man ha en åpen og positiv holdning til disse norske mineralhandlere. Det er ikke mange norske forekomster som egentlig har stor kommersiell interesse sett i forhold til det rikholdige utvalg av vakkert utkrystalliserte mineraler som tilbys på det internasjonale mineralmarked. Men blant annet Anatas-forekomsten på Hardangervidda har vist at det også i vårt lang finnes slike forekomster, og da er det viktig at slikt materiale først blir tilbudt norske museer og samlere.

Det stilles også krav til de norske mineralhandlere for at vi skal få et bedre forhold mellom disse og amatørgeologene. For det første må kommersiell utnyttning av forekomster skje på lovlig måte etter avtaler med grunneiere og helst uten at forekomstene stenges for amatører som ønsker å samle sine stoffer selv. Fra andre land (bl.a. USA) har vi en rekke eksempler på at kommersiell utnyttning av en forekomst også kan omfatte samling av mineraler "på rot" mot en mindre avgift til grunneieren.

Det stilles også store krav til faglig dyktighet hos en som skal forestå utvinning av mineralstoffer. Man må kunne stole på de opplysninger som følger stoffen fra mineralhandleren om funnsted og identitet. Mineralstoffer må også tas ut av fjellet og prepareres med forsiktighet, slik at stoffens vitenskapelige eller estetiske verdi ikke forringes. Videre må man forvente av en som handler med mineraler at det ikke kreves urimelige priser - selv om man sikkert må akseptere betydelige variasjoner i prisen på en så lite standardisert "vare" som mineralstoffer. Det er også å håpe at norske mineralhandlere føler et ansvar for å bidra til at de beste stoffene fra en norsk forekomst forblir i Norge i en offentlig eller privat samling.

For de amatørgeologiske foreninger er det en viktig oppgave å skape et fornuftig samarbeid mellom grunneiere, mineralhandlere og samlere. Men det må fortsatt være et klart skille mellom vanlig amatørsamling og handelsvirksomhet. Hvis ikke, vil lett gleden over amatørgeologi som hobby forsvinne til fordel for de rene profittinteresser. Kommersiell mineralomsetning har sin plass i helhetsbildet og mineralhandleren kan sikkert bidra til å gjøre et mer rikholdig utvalg av mineralstoffer fra mange land og forekomsttyper tilgjengelig for den alminnelige samler. Men vi må ikke komme dit at salg og kjøp blir hovedsaken.